

Elke naaste komt uit de hemel

Uit de krant (Trouw) van vrijdag: “ ‘Hoe lang het geleden is?’ Walter van den Heuvel denkt na. ‘Een week geleden. Toen legde God het op mijn hart: donderdagavond, AC-restaurant De Meern, bidden voor het CDA. Zo concreet spreekt de Heer.’ “ Helaas voor van den Heuvel - en misschien ook wel voor het CDA - hoorden anderen die stem niet ook. Een beetje zoals in deze chassidische vertelling: ‘Er was eens een heerszuchtig man, die op een dag bij rabbi Bunam kwam en hem vertelde dat zijn vader hem in een droom verschenen was en gezegd had: ‘Ik deel je mede dat je tot leider bent bestemd.’ De wijze luisterde zwijgend naar het verhaal. Kort daarop kwam de man weer terug en vertelde dat de droom zich had herhaald. ‘Ik zie’, zei rabbi Bunam, ‘dat jij gereed bent om leiding te geven. Maar als je vader nu weer komt, antwoord hem dan, dat jij bereid bent te leiden, maar of hij nu ook wil verschijnen aan degenen die door jou geleid moeten worden.’ Het is wel prettig als de instructies die je van hogerhand ontvangt, wat breder worden uitgezet en dus herkend worden. Zoals bij Paulus en Ananias. In zijn droom krijgt Paulus al ingegeven dat Ananias onderweg is. Zodat Ananias weet dat hij niet voor niets onderweg gaat, of een AC-zaaltje organiseert.

Misschien klinkt dit alles wat cynisch, maar een feit is dat ik vaak niet weet wat ik met al die stemmen moet waar mensen over vertellen. Of het nu de stem van God, van Jezus, van een engel of wie dan ook van hogerhand is: hoe kun je naar die ervaringen luisteren? Hoeveel geloof hecht u daaraan? Als je bij de psychotherapeut te vaak ‘ik moet’ zegt, wordt vroeg of laat de vraag gesteld ‘van wie moet je dat dan?’ Vaak is er dan een vader of moeder actief in het hoofd, soms allang overleden, maar altijd nog present met hun dwang om de dingen vooral zus of zo te doen. Soms is de supervader ‘God’ met zijn dictaten en oordelen nog actief in iemands gedachten. Ook het eigen ego kan bepaald dwingend aanwezig zijn met een veeleisende stem. Zozeer zelfs dat het leven er compleet door ontworcht wordt. Kortom, wat te doen met de stem die zuster Michel hoorde, de stem die tot Paulus en Ananias sprak? Daarenboven past een behoedzaam spreken over stemmen en boodschappen in naam van God en godsdienst in deze dagen van herdenking en bezinning op de gevaren en keerzijde van het dienen van een god of het bijbehorend instituut.

Toch heeft iedereen hier aanwezig vast wel eens een ongrijpbare, niet fysieke stem gehoord die u vertelde wat te doen. Nu niet meteen gaan sputteren dat u niet in geesten gelooft, of in engelen, of in mediums die van alles influisteren! Als ik van die stem *een stemmetje* maak, is de kans groot dat we het allemaal wel eens hebben meegemaakt. Denk maar aan een knagend geweten of een onverwachte ingeving. Als iemand daarover gaat praten is de kans groot dat hij of zij die aansporing beschrijft ‘alsof’ er een stemmetje zei dat en dat te gaan doen. Zoals in de lezing staat dat bij Paulus ‘als het ware’ de schellen van de ogen vielen. Ik wil maar zeggen dat een mens heel goed iets ‘als ware het een stem’ kan horen. En er door in beweging kan komen. Zoals je als het ware de schellen van de ogen kunnen vallen. En nieuw zicht op de dingen kan ontstaan.

Wanneer is een stem betrouwbaar, wanneer niet? En dan laat ik even helemaal in het midden of een stem nu *echt* of *als het ware* is. Of die stem *van binnen* of *van buiten* komt. Dat maakt naar mijn idee allemaal niet eens zoveel uit. Want te controleren is het toch niet. Cruciaal is naar mijn overtuiging of het antwoord op die gehoorde stem in vrijheid gegeven kan worden. Of dat antwoord kritiek kan verdragen. En of die stem het leven bevordert, en bevrijding of liefde teweeg brengt. Zo luister ik naar de verhalen van mensen die stemmen horen, engelen zien of anderszins connecties hebben waar ik niet over meen te beschikken. De stemmen waar Saul, Ananias of zuster Michel gehoor aan geven, reken ik tot de constructieve. In ieder geval getuigen hun verhalen van positieve wendingen. Saul stopt zijn vervolgingen, Ananias geneest een blinde, en zuster Michel start een beweging van actieve solidariteit. Geen godsdienstcriticus die hierop iets kan afdingen, lijkt me.

De bijbel staat vol van dergelijke stemmen. Meestal compleet onverwacht, van buiten inbrekend in een mensenleven, op cruciale momenten, stemmen vol zorg, stemmen vol aansporing. Waar ben je, Adam? Trek weg uit je land, Abram. Ga naar de farao, Mozes. Sta op en eet, Elia. Je zult een kind ontvangen, Maria. Ik heb een goede boodschap voor u, herders. Al die stemmen uit de Schriften vormen één groot koor dat in alle toonaarden steeds weer herhaalt en benadrukt dat verandering ten goede mogelijk is. Dat een mens zijn weg niet alleen hoeft te gaan. Dat vertrouwen en open staan meer oplevert dan wantrouwen en

angst. Het is deze stem die 'roep en wachten op antwoord' is waar ik me voor wil openen. Steeds weer. Een stem die oneindige echo's kent. Een stem die iets overbrengt dat naar een God verwijst, de oorsprong en oneindig goede grond van ons bestaan. Het lied van daarnet ('Liefdeslied op het Woord' Delver/Löwenthal) vraagt zich in verwondering af 'waar toch komt je stem vandaan' - bij het zien van een mensenkind dat appelleert aan liefde, warmte, gerechtigheid voor alle mensen. Het is die stem die we hier steeds weer ruimte voor maken. Door de Schrift te openen, door het goede nieuws uit te lichten, door elkaar verhalen van vertrouwen en hoop te vertellen.

Toch moet ik voorzichtig blijven spreken. Andere mensen halen uit andere heilige boeken en zelfs uit de Schrift andere opdrachten, andere stemmen. Denk aan die dominee in de VS die gisteren 200 Korans had willen verbranden. Hoop, bevrijding, liefde, gerechtigheid: als je dat voor je eigen gewin nastreeft, je eigen gelijk, klopt het dan nog? Het is een oud en kwetsbaar verhaal dat ons hier steeds weer aanspreekt. Kwetsbaar, omdat wij mensen moeizame luisteraars zijn. Maar ook omdat het leven zo weerbarstig is en gemeenschappelijke belangen soms haaks op het belang van het individu staan. Kwetsbaar is dit Woord. Kwetsbaar is iedere stem die in oprechtheid een boodschap van leven en liefde wil doorgeven. Kwetsbaar zijn wij, mensen, omdat we fouten maken en vaak niet over onze eigen schaduw heen kunnen springen.

Dat er dan toch engelen mogen zijn. Boodschappers van *al zo hoge*. Die ons bezielen en in beweging zetten. Om weer te proberen. Om wél contact te maken. In naam van Jezus Messias, in naam van God. Of gewoon in naam van die naaste, die ander door wie we lief gehad en gezien willen worden. Heel dichtbij. Zoals Ton van der Stap schreef: 'Engelen openbaren zich in elke naaste. En elke naaste komt uit de hemel.' (In tijdschrift Iota 1997) Ik mag ons bidden dat wij voor elkaar en anderen die naaste zijn. Dat we steeds opnieuw antwoord willen geven aan deze roep en zo zelf een stem worden voor anderen. Soms als onze ogen dicht zitten, als we verblind zijn of gevangen in onvermogen hebben we een boodschapper nodig, zoals Paulus die nodig had. Soms zijn wij die boodschapper zelf, zoals Ananias. Het kan. Ervaringen zijn er te over. Van blindheid en inzicht. Van stilstand en bevoegenheid. Van engelen en van kostbare mensen.

Gelezen:

Gedeelte uit een interview met Zr. Michel Keesen, oprichtster van het netwerk van religieuzen tegen vrouwenhandel (SRTV)

Hand. 9.3-19

Mirjam Wolthuis